

Brane Ternovšek

RAZGLEDNI STOLPI SLOVENIJE

Vodnik s
transverzalo

Brane Ternovšek
**RAZGLEDNI
STOLPI
SLOVENIJE**

Vodnik s transverzalo

Knjiga *Razgledni stolpi Slovenije* je prva slovenska publikacija, ki nam informativno, pa tudi z zgodbami in legendami, predstavi 153 slovenskih grajenih razglednikov (stolpov, ploščadi in opazovalnic narave).

V drugem delu knjige se sprehodimo skozi zgodovino slovenskih razglednih stolpov, nekatere občine in druge organizacije pa nam razkrijejo svoje načrte za postavitve novih razglednikov.

Ob koncu je dodana še nova turistično-rekreativna ponudba: *Transverzala slovenskih razglednih stolpov*.

Brane Ternovšek

**RAZGLEDNI
STOLPI
SLOVENIJE**

Vodnik s transverzalo

Ljubljana, 2021

Razgledni stolpi Slovenije

Vodnik s transversalo

Zbral in uredil: Brane Ternovšek

Lektoriranje: Eva Horvat

Oblikovanje: Žiga Valetič

Zemljevidi: Geodetska družba, d. o. o.

Tisk: Nonparel, d. o. o.

Založba: Tourist guide, Mirzeta Hasagić, s. p.

Naklada: 2000 izvodov

Prva izdaja: Ljubljana, 2021

Spletna stran: www.touristguideslovenia.si

Naročila: info@touristguideslovenia.si

Vse pravice so pridržane. Nobenega dela te knjige ni dovoljeno reproducirati in razširjati brez pisnega dovoljenja založnika ali avtorja.

.....
CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
913(497.4)(036)
725.94(497.4)(036)

RAZGLEdni stolpi Slovenije : vodnik s transversalo /
[zbral in uredil Brane Ternovšek ; zemljevidi Geodetska
družba]. - 1. izd. - Ljubljana : Tourist guide, 2021

ISBN 978-961-07-0856-8
COBISS.SI-ID 84273667
.....

Vsebina

Predgovor 12

Kazalo stolpov, ploščadi in opazovalnic 12

I. Turistični razgledni stolpi 121

II. Planinski razgledni stolpi 121

III. Grajski razgledni stolpi 121

IV. Cerkveni razgledni stolpi (zvoniki) 121

V. Stražni-obrambni razgledni stolpi 121

VI. Vodovodni razgledni stolpi 121

VII. Gasilski razgledni stolpi 121

VIII. Razgledne ploščadi 121

IX. Opazovalnice narave 121

X. Nekdanji (porušeni ali neuporabni) razgledni stolpi 121

XI. Bodoči (načrtovani) razgledniki 121

Dodatni viri 121

Transverzala slovenskih razglednih stolpov 121

Drage popotnice, spoštovani popotniki!

Knjiga, ki je pred vami, vam ponuja, da med obiski slovenskih razglednikov raziskujete tudi naše morda manj znane kraje. Osnovni cilj obiska vam bo najverjetneje razgled, ob branju vodnika pa bodite pozorni tudi na poglavji »ponudba na ali ob stolpu« ter »znamenitosti in zanimivosti v okolici«, saj vam bodo te informacije dodatno obogatile vaš izlet. Naj vam zanimive zgodbe in skrivnostne legende še polepšajo sliko naše domovine.

Stolp je visoka stavba z majhno tlorisno površino, stoječa samostojno ali kot sestavni del druge stavbe, prostorska dominanta, npr. grajski, cerkveni, razgledni, obrambni, gasilski stolp (Urbanistični terminološki slovar).

Stolpe so ljudje uporabljali že v prazgodovini. Najstarejši znan in ohranjen je krožen kamniti stolp v obzidju neolitskega Jeriha na zahodnem bregu (8000 p. n. št.).

Cerkveni stolpi (zvoniki) postanejo že zelo zgodaj pomemben del krščanske arhitekture, kasneje se stolpi pojavijo tudi v sklopu srednjeveških gradov.

Namen opazovalnega ali razglednega stolpa je ustvariti 360-stopinjno vidno polje na vsaj 10–20 metrov visoki zgradbi iz lesa, kamna ali železa. Zgodovina razglednih stolpov se najverjetneje prične v 18. stoletju v Nemčiji ter nadaljuje z gradnjo Eifflovega stolpa v Parizu med svetovno razstavo leta 1889. Na Slovenskem je bil že leta 1878 slavnostno odprt prvi razgledni balkon na stolpu sv. Bolfenka na Mariborskem Pohorju, prvi razgledni stolp pa so zgradili leta 1889 na Traticah na Klopnem vrhu. Danes so mnogi razgledni stolpi zgrajeni predvsem na točkah, ki so priljubljene pohodniške in planinske poti.

Navdih za nastanek knjige sem dobil v teh čudnih koronskih časih, ko sem se, kadarkoli je to le bilo mogoče, s sinom Amorjem potepal po znanih in manj znanih koticah naše tako lepe domovine. Pri tem sva se povzpela na prenekateri hrib in tako tudi na razgledni stolp.

Sčasoma sva pričela ugotavljati, da teh stolpov ni le osemindvajset, da jih je mnogo več in da ne obstajajo samo planinski razgledni stolpi, ampak tudi turistični, grajski, cerkveni, stražni ...

Pričela sva z nama najbližjim vzponom na Rašico, kasneje pa enako uživala na 53,5 metrov visokem stolpu Vinarium, kot na mnogo nižjem, a z veliko ljubeznivo napravljenim in postavljenim stolpom na Debnem vrhu nad Zalogom.

V pričujoči knjigi je predstavljenih 74 razglednih stolpov. Dodal sem jim tudi grajene razgledne ploščadi (61) in opazovalnice narave (18), nekatere nam s svojo lego pričarajo prav spektakularne razglede. Tako je v knjigi predstavljenih 153 grajenih

konstrukcij, zgrajenih z namenom, da omogočajo razgled in opazovanje narave. **Za lokacije le teh je uporabljen koordinatni sistem WGS84.** Ob koncu sta dodani še poglavji o bivših (54) in bodočih, načrtovanih razglednikih (32).

Med zbiranjem gradiva se mi je večkrat pojavila dilema, kaj je že stolp in kaj še razgledna ploščad ali opazovalnica narave, ter kje je meja med razgledno ploščadjo in teraso. Odločitev o poimenovanju sem večkrat prepustil kar lastnikom oz. vzdrževalcem razglednih objektov.

Za mnoge Slovence najpomembnejšega stolpa – Aljaževega, žal, ne najdemo v vodniku. Vrh Triglava je ena od tisočerih naravnih razglednih točk, ki jih najdemo v naši prelepi domovini, Aljažev stolp – simbol slovenstva – pa naj kar ostane v funkciji zavetišča. Tisti, ki se ne boste podali na vrh Triglava, pa le obiščite razgledno ploščad ob Aljaževem spomeniku na obrobju vasice Dovje.

Ob razmišljanju, kako stolpe razvrstiti, sem se odločil, da pričnem najprej s predstavljanjem turističnih razglednih stolpov, nadaljujem s planinskimi itd., in sicer po kriteriju od najvišjega navzdol. Seveda to ne pomeni, da je višje tudi boljše ali lepše, nekako jih je pač bilo potrebno razvrstiti. Razgledne ploščadi in opazovalnice narave sem razvrstil po abecednem vrstnem redu občin, tako tudi nekdanje razgledne stolpe (tiste, ki so stali na mestih sedanjih, sem vlučil v zgodbo le-teh) in načrtovane razglednike.

Kljub temu da sem med nastajanjem knjige raziskoval po vseh 212-ih slovenskih občinah, sem prepričan, da je kakšen bivši, sedanji ali načrtovani razglednik spregledan, nekateri so zgrajeni brez ustreznih dovoljenj ali po mnenju okoljevarstvenikov ne sodijo v ta vodnik. V nekaterih okoljih svojih načrtov, iz različnih razlogov, še ne želijo predstaviti, drugod je samo še želja, brez idejne zasnove. Prav zato in pa ker bodo mnogi »bodoči« prej ali slej postali »sedanji«, se bo verjetno že čez nekaj let pokazala potreba po dopolnjeni izdaji. In v njej se bo našlo mesto tudi za informacije vas, popotnikov ali samo naključnih bralcev. Vljudno vabljeni, da svoje zgodbe ali fotografije bivših, sedanjih ali bodočih razglednikov pošljete na info@touristguideslovenia.si

Ob koncu vodnika je predstavljena še Transverzala slovenskih razglednih stolpov z mestom za zbiranje žigov. Na socialnih omrežjih Facebook in Instagram pod imenom: Transverzala slovenskih razglednih stolpov, boste ob spisku trenutno vključenih stolpov v Transverzalo našli še kakšno dodatno koristno informacijo ali zgodbo. Pa imejmo, ob mnogih pohodnih in kolesarskih, za vse ljubitelje transverzal še eno po razglednih stolpih.

Povzpnite se na čimveč stolpov.

Toplo se zahvaljujem vsem, ki so pomagali pri nastanku in izidu te knjige.

Brane Ternovšek, rojen 1956, je upokojeni športni pedagog, popotnik in velik ljubitelj planin. Navdih za nastanek knjige *Razgledni stolpi Slovenije* je dobil, ko se je v teh čudnih koronskih časih s sinom potepal po Sloveniji in se pri tem povzpел na marsikateri razgledni stolp. Avtor pa že pripravlja izdajo posebnega potopisa *Od Brloge do Bornea*, ki bo tudi svojevrsten poklon slovenskemu športu. V njem namreč svojih potovalnih zgodb ne razkriva samo pisec, temveč tudi slovenske športne legende, ki jih je srečeval med obiskom športnih prireditev doma in po svetu.

Tourist Guide Slovenia
www.touristguideslovenia.si

22,90 €

Vodnik
Razgledni stolpi Slovenije
nas, kot prepeva legendarni
Vlado Kreslin, dobesedno popelje
»z Goričkoga f Piran«. V vodniku so z besedo
in fotografijo predstavljeni naslednji razgledniki:

- 74** razglednih stolpov
- 61** razglednih ploščadi
- 18** opazovalnic narave
- 54** nekdanjih razglednih stolpov
- 32** načrtovanih razglednikov

